

prescriptio contra non valentem agere; et quomodo hæc regula sit intelligenda, *ib.* Prescriptio contra præceptum vel obedientiam superioris nil valet, V, 605. Prescriptio privilegiorum an, quomodo, et quo tempore fieri possit, VI, 531. Item, 532. Item, 535. Prescriptio an, et quando excuset a restitutione simoniace acceptorum, VI, 214. Prescriptio sine possessione non procedit, VII, 22 et 27. Ad præscriptionem quomodo requiratur bona fides, 25. Prescriptio triennalis beneficii, 22, 23, et 24. Prescriptio semel interrupta, potest denuo inchoari, III, 264. Etiam si sit interrupta civiliter: et qua ratione, *ib.* Beneficium restitutionis in integrum competit in ecclesiis minoribus adversus præscriptionem contra eas completam, *ib.*

Præscriptionis nomen in jure sumitur dupliciter, III, 225. Nempe generatim, et magis proprie, *ib.* Ac prout est in fieri, et prout in facto esse, *ib.* Circa præscriptionem est observanda certa phrasid, et formula loquendi; et qualis, *ib.* Prescriptio an, et in quibus differt ab usucapione, 226. Vide infra *Usucapio*. Præscriptionem an impediatur error juris, 236. Ad præscriptionem legitimam requiratur bona fides, 234. Et quidem toto illo tempore, quo currit præscriptio, *ib.* Secus, ubi post præscriptionem jam completam supervenit notitia rei alienæ, *ib.* Spectato jure civili olim ad præscriptionem sufficiebat bona fides ab initio, *ib.* Istud de jure canonico est correctum; et cur, *ib.* Solvitur instantia, 235. Dubitans, num res sit sua, necne, an possit præscribere, *ib.* Stante tali dubio nequit inchoari præscriptio, *ib.* Quod si dubium post præscriptionem bona fides ceptam superveniat, non interruptitur præscriptionem, *ib.* Ad præscriptionem requiratur bona fides, tam theologice, quam juridice, 237. Limitatur istud in certis casibus, *ib.* Inculpata ignorantia juris sufficit ad triennio præscribendos fructus ex re alterius perceptos, *ib.* Differentia inter præscriptionem, et fructuum acquisitionem, interveniente juris errore, quæ, *ib.* Vide supra *Juris ignorantia*. Præscriptionem interrupti, quid, 261. Præscriptionis interruptio duplex, naturalis et civilis, quæ, *ib.* Differunt in effectu; et qualiter, *ib.* Quibus modis interruptatur præscriptio civiliter, *ib.* Prescriptio alia mere favorabilis, alia odiosa, alia mixta, *ib.* Prescriptio mere favorabilis, puta usucapio, non interruptitur per litem contestationem, 262. In usucapione dies ultima incepta, habetur pro completa: secus in aliis præscriptionibus, *ib.* Prescriptio mixta, interruptitur per litem contestationem; præscriptio odiosa vero per solam citationem: et ratio disparitatis, *ib.* Prescriptio mixta an interruptatur per quamcumque litem contestationem, vel ulterius requiratur animus prosequendi litem, 263. Prescriptio interruptitur civiliter adeundo judicem, eique libellum offerendo contra absentem, etc., *ib.* Item, per sacrum oraculum, *ib.* An etiam interruptatur

per denuntiationem extra judicium factam, *ib.* Præscriptionem odiosam interruptit citatio, II, 269. Præscriptiones longi temporis interruptuntur per litem contestationem, 285. Præscriptionem firmat temporis lapsus, VII, 53.

PRÆSCRIBERE an subditis possint exemptionem ab obedientia superioris, aut contra visitationem ratione hujus debitam, 232. Nemo potest præscribere contra obedientiam et visitationem extinctive, bene tamen translative; idque declaratur, 233. Subditus manens subditus, nequit in totum præscribere exemptionem a reverentia episcopo debita; bene tamen ex parte, *ib.* Abbas exemptus potest præscribere contra episcopum certam parochiam, 234. Præscribere an possit dubitans, num res sit sua, necne, 235. Vide supra *Dubitans*. Mala fides prælati an noceat ecclesiæ, vel capitulo habenti bonam fidem, adeo ut istud præscribere nequeat, 238. Præscribi quæ res generatim possint, vel non possint, 229. In jure dicuntur quædam præscribi non posse dupliciter, et quomodo, *ib.* Furtivæ res præscribi non possunt: et in quo sensu, *ib.* Fiscus res usucapi non possunt: et quando secus, *ib.* Liber homo usucapi non potest, bene tamen servus præscribere libertatem contra dominum, *ib.* Res publicæ usibus deputatæ, v. g. forum, platea, pons, etc., nec in totum, nec in partem præscribi possunt: et cur, *ib.* Res sacræ, jura spiritualia, etc., nullo tempore a laicis præscribi possunt, 230. Dummodo excipiantur decimæ olim laicis in feudum concessæ; ac jus patronatus, *ib.* Bene tamen a clericis, et aliis personis ecclesiasticis, possunt res sacræ præscribi, *ib.* Num etiam beneficium ecclesiasticum quoad titulum præscribi valeat, *ib.* Res indivisim communes pluribus ab aliquo eorum præscribi non possunt, *ib.* Sicut nec precarium, commodatum, pignus, etc., *ib.* Præscribi etiam nequeunt res meræ facultatis, seu gratitæ voluntatis, 231. Idque exemplificatur, *ib.* Ac limitatur, *ib.* Limites provinciarum, diocesium, parochiarum, etc., præscribi non possunt ullo tempore, *ib.* Secus dicendum de limitibus prædiorum, privata auctoritate constitutis, *ib.* Ac de limitibus provinciarum, diocesium, parochiarum, si de ipsorum certa ordinatione ecclesiastica non constet, *ib.* Reservata principi in signum supremi domini, præscriptione non tolluntur, *ib.* Contra ætatem pupillarem non currit præscriptio, unde res pupillaris non potest præscribi, *ib.* Nequit præscribi fundus dotalis, 232. Ubi a lege, aut canone prohibetur alienatio alieni rei, an etiam intelligatur prohibita ipsius usucapio, *ib.*

PRÆSENTATIO, quid, I, 319. Potest fieri per litteras, *ib.* Multiplex differentia inter præsentationem, et electionem, *ib.* Præsentatio patroni ecclesiastici habet vim electionis, II, 458. Præsentatio a quo, circa quos, quando et quomodo fieri possit ac debeat, V, 125. Præsentatio competit patrono, *ib.* Limitatur in ecclesia conven-

tuali, ubi est electio prælati, *ib.* Beneficium patronatum sine consensu patroni libere conferre nemo potest, *ib.* Collatio tamen valet, nisi patronus contradicat, *ib.* Patronus debet præsentare, *ib.* Non potest seipsum præsentare, *ib.* Bene tamen acceptare collationem sibi factam, et rogare, ut eidem fiat, *ib.* Si plures sunt patroni, possunt unum ex seipsis præsentare, *ib.* Item filium aut consanguineum, *ib.* Ad beneficium curatum debet præsentari dignior non tamen a patrono ecclesiastico, 127. Sed etiam laici, *ib.* Præsentatio digni omisso digniori est valida, sed non licita, 128. Ad beneficium simplex vero etiam est licita, *ib.* Patronus ecclesiasticus scienter præsentans indignum, ea vice privatur jure præsentandi, *ib.* Secus si ignoranter, *ib.* Patronus laicus scienter præsentans indignum, an privetur jure præsentandi, *ib.* et 129. Si communitati competit jus præsentandi, requiritur, ut omnes citentur, et præsentatus habeat majora, 130. Si pluribus ut singulis competit jus præsentandi, sufficiunt plura vota respectu aliorum præsentatorum, *ib.* Quid juris, si plures a pluribus præsentati in votis sint pares, *ib.* Si plures æque digni præsentantur ab eodem patrono, potest episcopus instituere quem vult, 132. Si non sunt æqualiter digni, tenetur instituere digniorem, 133. Præsentatio quando fieri debeat, *ib.* Quis præsentet, si patronus est impubes, aut filiusfamilias, 119. Præsentatio quando devolvatur ad episcopum, V, 123.

PRÆSENTANDI jus, VII, 70.

PRÆSENTES quando censentur canonici, qui absunt, III, 457.

PRÆSENTIA DEI, repletur absentia litigatoris, II, 432. Præsentia parochi et testium requiritur ad valorem matrimonii, V, 403. Non quidem de jure antiquo, *ib.* Sed novo, *ib.* Alterutius sponsi, 404. De parochi proprii licentia potest quisvis alius assistere, *ib.* Intelligitur tamen parochus domicilii habitationis, et non originis, *ib.* Quinam habere dicantur domicilium habitationis vel originis, 405. Proprius parochus sponsum etiam in aliena parochia valide assistit matrimonio parochianorum, *ib.* Etiam licite, 406. Saltem de jure communi, secus de speciali diocesium, *ib.* Doctrina practica ad propositum, *ib.* Parochus non necessario debet esse sacerdos, 407. Nisi ex delegatione assistat, *ib.* Valide non item licite matrimonio assistit parochus, cui administratio sacramentorum, et assistentia fuit prohibita, *ib.* Idem est de parochi irregulari, suspensio aut excommunicato, 408. Etiam parochus per errorem communem putativus valide assistit, *ib.* Nisi sit intrusus, 409. Contraria opinio est probabilis, *ib.* Ulterior doctrina de assistentia parochi putativi, *ib.* Assistendi matrimonio potestas dari potest, tam ab ordinario, quam a parochio, *ib.* Alteri sacerdoti tamen, *ib.* Etsi non curatus, *ib.* Idque, verbo et scripto, generaliter vel specialiter, 410. Vagorum parochus quis sit et quomodo matrimonio vagorum assistere possit, *ib.*

Sine licentia ordinarii valide assistit vagorum matrimonio, 411. Non tamen licite, *ib.* Præsentia æstium qualis requiratur ad valorem matrimonii, 413. Requiritur et sufficiunt duo testes, *ib.* Etiam infames, impuberes, consanguinei, *ib.* Debet esse præsentia moralis parochi, et testium, 414. Et quidem simultanea, *ib.* Nihil tamen refert, etsi dolo adducti, aut vi detenti, vel casu præsentati sint, *ib.* Dummodo formaliter fuerint adhibiti, 415. Seu requisiti, *ib.* Contrahentes in præsentia parochi et testium dolo, vel vi præsentium, peccant graviter, 416. Nisi gravis necessitas, vel urgens causa aliud suadeat, *ib.*

Præsentia parochi et testium ad matrimonium an requiratur, ubi concilium Tridentinum non est promulgatum vel receptum, V, 416. Non requiritur ubi non est promulgatum Tridentinum, 417. Debet esse promulgatum in parochia, ut ibi obliget, *ib.* Valide contrahitur in tali loco sine præsentia parochi et testium, *ib.* Non item licite, *ib.* Idem dic de illis, qui e loco recepti Tridentini venientes cum incola loci, ubi non est receptum, contrahunt, *ib.* Sicut etiam, si qui ad locum non recepti Tridentini veniunt animo ibidem verum vel quasi dominium figendi, *ib.* Vel saltem alio fine, quam præcise contrahendi ibidem matrimonium, 418. E contra invalide contrahunt, qui solo fine ibi clandestine contrahendi, et brevi iterum revertendi pergunt, *ib.* Aliud est de vagis, 419. E loco non recepti concilii venientes non possunt sine parochio et testibus contrahere, *ib.* An et quomodo valeant matrimonia hæreticorum in locis, ubi Tridentinum non est promulgatum, 420. Præsentia, seu distributiones quotidianæ, an sint bona industrialia, IV, 364. Præsentia quid? et quid juris de eis. Vide *Distributiones quotidianæ*.

PRÆSENTIM dictio est implicativa, III, 373.

PRÆSTIMONIUM quid, III, 478. Ex sua institutione non habet servitium in Ecclesia, 479. An et quando sit beneficium, *ib.*

PRÆSUMITUR quis bonus, et idoneus, donec contrarium probetur, I, 475. Fallit hæc regula, ubi agitur de præjudicio tertii, *ib.* Et procedit potissimum quoad qualitates intrinsecas, non quoad extrinsecas, *ib.* Regula illa amplius declaratur, 476. Præsumitur omne maleficium esse factum malo animo, nisi probetur contrarium, 153 et 154. Ex præteritis præsumitur circa futura, 153. Etiam in malam partem, 154. *Semel malus, semper præsumitur esse malus, ib.* Emendatio criminosis præsumitur, si is per triennium ab improbe factis abstinuerit, *ib.* Ex præteritis præsumitur tripliciter; nempe circa præteritum, circa præsens, et circa futurum, *ib.* Similiter ex præsentati potest elici præsumptio tripliciter, *ib.* Præsumitur contra eum, qui subterfugit iudicium: et præsumitur pro illo qui se offert iudicio, *ib.* Qui ex duobus illatis unum duntaxat negat, alterum affirmare præsumitur: et quando, 155. Præsumitur vicinus scire ea, quæ sunt gesta

in vicinia: et qualiter istud sit intelligendum, *ib.* Factum praesumitur notum si in vicino loco, quid est notum in remoto, *ib.* Praesumptiones violentae sufficiunt ad probandum adulterium, et alia delicta carnis, vel difficilis probationis, VI, 396. Enumerantur similes praesumptiones violentae, *ib.*

PRÆSUMPTIO, ac lex in praesumptione fundata, quid, I, 138. An, et quomodo, lex in praesumptione fundata sit obligatoria, *ib.* Praesumptio cedit veritati, et quomodo, *ib.* Vide supra *Lex in praesumptione fundata.* Praesumptio juris differt in pluribus a fictione juris, et in quibus, 142. Praesumptio una tollit aliam, II, 359. In delictis stat praesumptio contra delinquentem, 489. Reus ex praesumptione falsa a iudice interrogatus, an teneatur confiteri propositionem veram, ubi ista confessa condemnandus est in foro externo de crimine, aut debito, ad quod revera in foro conscientiae non tenetur, 499. In foro externo est procedendum juxta exigentiam praesumptionis, 500. Praesumptionem inducit testimonium unius, III, 18. Praesumptio quid, 138. Qualiter differat a conjectura, *ib.* Praesumere, quandoque accipitur in malam partem, *ib.* Praesumptiones quandoque plene probant, quandoque semiplene, *ib.* An sint vera probatio, *ib.* Praesumptio cedit veritati, *ib.* Praesumptio est effectus indiciorum, *ib.* Praesumptio alia est probabilis, alia violenta, alia temeraria, *ib.* Praesumptio est multiplex, 140. Praesumptio juris, *ib.* Et praesumptio hominis, quae, *ib.* Cur non omnis praesumptio legitima, sit praesumptio juris, *ib.* Praesumptio naturae, et praesumptio facti, quin, et quotuplex, *ib.* Praesumptio juris subdividitur, 141. Alia est praesumptio juris tantum, *ib.* Alia praesumptio juris et de jure, quae, *ib.* Praesumptio juris, quomodo differat a fictione juris? Remissive, *ib.* Praesumptio hominis est triplex, *ib.* Violenta, *ib.* Probabilis et temeraria, quae, 142. Praesumptio cedit veritati, 181.

Praesumptio hominis, quam vim probandi habeat, I, 142. Levis, seu temeraria nihil probat, sed est repellenda, *ib.* Probabilis, seu rationalis, relinquatur arbitrio iudicis; ac tantum probat, quantum ei videbitur, *ib.* Praesumptio facit gradum probationis, juxta quod indicia stringunt; idque declaratur, *ib.* Praesumptio hominis, caeteroquin probabilis se sola probat tantum semiplene, 143. Si vero adjuvetur publica fama, vel aliis adminiculis, potest etiam facere plenam probationem, *ib.* Praesumptio hominis potest illum, qui contrarium asserit, gravare onere probationis, si iudici videbitur, *ib.* Violenta praesumptio hominis transfert onus probandi in adversarium, *ib.* Contra eam tamen admittitur probatio in contrarium, *ib.* Aliquin est sufficiens ad sententiam, saltem in causis civilibus non nimium arduis, *ib.*, et 144. Praesumptio naturae transfert onus probandi in adversarium, *ib.* Nisi illud quod naturaliter inest, constet postea esse mutatum, *ib.*

Et nisi agatur de praesudicio tertii, *ib.* Prima facie praesumitur quis idoneus, nisi aliud in contrarium ostendatur, *ib.* Nemo praesumitur malus, nisi probetur malus, *ib.* Praesumptio juris, quos operetur effectus in materia probationum, 145. Ubi haec stat pro aliquo, tunc ipse relevatur ab onere probandi, *ib.* Qui habet praesumptionem juris pro se, dicitur habere intentionem fundatam, *ib.* Praesumptio juris habetur pro veritate, donec contrarium probetur, *ib.* Estque liquidissima probati, nisi contraria probatione elidatur, *ib.* Ubi requiruntur probationes liquidissimae, sufficiunt praesumptiones juris, contraria probatione non elidit, *ib.* Idem dicendum, ubi lex requirit probationem per instrumenta, *ib.*

Praesumptio juris proprie non est probatio, sed probationis relevatio, *ib.* Contra praesumptionem hominis, et contra praesumptionem juris tantum, admittitur probatio in contrarium, 146. An contra praesumptionem juris et de jure pariter admittatur probatio in contrarium, 154. Contra eam regulariter non admittitur probatio, *ib.* Idem operatur ista praesumptio in casu praesumpto, quod veritas in casu vero; et quomodo, *ib.* Fallit istud in pluribus casibus, *ib.* Sic contra praesumptionem juris, et de jure admittitur propria confessio, *ib.* Probatio per confessionem partis, admittitur etiam contra sententiam, *ib.* Contra praesumptionem juris et de jure, admittitur probatio indirecte, *ib.* Ac probatio per evidentiam facti, seu per notorium, *ib.* Si contra praesumptionem juris et de jure admittatur probatio parte non opponente, cessat praesumptio, 147. Adversus eam admittitur probatio per testimonium quinque testium, *ib.* Idem dicendum de tribus testibus multum legalibus, *ib.* Ex praesumptione, tam juris, quam hominis, an possit ferri sententiam, *ib.* Vide infra *Sententia an ex praesumptione.* Reus ob solas vehementes praesumptiones in causis criminalibus non est condemnandus, sed torquendus, etc., 149. Quae sit obligatio legum in praesumptione fundatarum? Remissive, *ib.* Praesumptio verisimilior, vincit minus verisimilem, 152. Praesumptiones pro validitate actus, praefertuntur contrariis praesumptionibus, *ib.* Praesumptio illa, quae facit valere actum, est regina aliarum praesumptionum, *ib.* Praesumptio juris praevalet praesumptioni hominis, *ib.* Praesumptiones vel maxime tolluntur per probationem in contrarium, 153. Praesumptiones hinc inde militantes, ac penitus aequales, invicem se collidunt, *ib.* Praesumptio contraria potest tollere praesumptionem fraudis, *ib.* Praesumptiones juris civilis plures. Remissive, 155. Praesumptio quando faciat semiplenam probationem, iudicis arbitrio relinquatur, 188. An ob solam praesumptionem possit deferri iuramentum suppletorium, *ib.* Praesumptio juris tantum, VII, 35. Juris et jure, *ib.* Hominis, *ib.* Praesumptio hominis alia violenta, alia non violenta, *ib.*

Praesumptiones plures, utrum conjungantur ad faciendam unam plenam, II, 149. In causis

civilibus plures praesumptiones possunt conjungi duaeque earum faciunt plenam probationem, *ib.* Dummodo seorsim inducant semiplenam probationem, alias secus, 150. In causis tamen criminalibus non sufficiunt plures praesumptiones ad faciendam plenam probationem, *ib.* Praesumptio an, et quando praevalet alteri, *ib.* Praesumptio fortior juxta arbitrium iudicis, tollit aliam minus fortis; idque exemplificatur, *ib.* Praesumptiones in genere tolluntur per praesumptiones in specie, 151. Praesumptio naturae praevalet contrariis praesumptionibus, *ib.* Praesumptio honestior est recipienda, habita potissimum ratione personae et dignitatis, *ib.* Ex pluribus praesumptionibus amplectenda est ea, quae est exclusiva delicti, *ib.* Solvitur instantia, *ib.* Praesumptio benignior, et parti favorabilior, est praefenda aliis, *ib.* Praesumitur pro viris litteratis, providis et honestis, quod in suis negotiis rite processerint, donec contrarium probetur, 152. Sicut et pro notario publico, *ib.* Ac pro iudice judicialiter procedente, etc., *ib.*

PRÆTORUM origo, et auctoritas, I, 40. Praetorum edicta, quae, *ib.*

PRÆVARICATIO. Vide *Collusio.*

PRÆVENTIO jurisdictionis, seu fori, quid, II, 231. Contingit tripliciter, *ib.* Inducitur per citationem legitime interpositam, *ib.* Reus legitima citatione preventus ab uno ex pluribus iudicibus, sortitur forum eorum ipso, *ib.* Si tamen non opponatur exceptio praeventiois, valent gesta coram uno, *ib.* Ut praeventio per citationem inducatur, quoniam requirantur, *ib.* Vide supra *Citatio legitima.* Praeventio inter plures iudices, habetur per citationem, 268.

PRÆVIS formandi supplicationem pro impetranda dispensatione super impedimentis matrimonii apud curiam Romanam in ordine ad forum externum: item rite proponendi causas, impedita, et alia necessaria expumenda, V, 591. Praxis alia procurandi dispensationem apud curiam Romanam in ordine ad forum externum, 599. Praxis procurandi dispensationem foro interno, 626. Praxis procurandi dispensationem apud episcopum pro foro externo, 639. Dispensationem procurare volens debet ante omnia videre an episcopus in casu dispensare valeat, *ib.* Et moxinde an oratores sint pauperes, *ib.* Item an adsit justa causa, *ib.* Quanam in supplicatione exprimere debeat, *ib.* Quae falsitas? et quis error videt dispensationem, *ib.* Formulae supplicandi episcopo, *ib.* Cui offerri debeat supplicatio, 640. Praxis procurandi dispensationem apud episcopum pro foro interno, 643. Debet procurans prius videre, an adsint conditiones requisitae, ad hoc, ut episcopus dispensare valeat, *ib.* Et an possit super impedimento dispensare, 644. Potest dispensatio oretenus peti et dari, *ib.* Sed non expedit, *ib.* Quando apud episcopum petatur dispensatio, quanam exprimi debeant, *ib.* Quis error, vel falsitas videt, *ib.* Modus supplicandi

episcopo ad obtinendam dispensationem pro foro interno, 645. Formulae hujusmodi supplicationis, *ib.* Praxis qua executor apostolicus pro foro externo exequi potest et debet dispensationis litteras, 614. Praxis exequendi dispensationem in forma pauperum, 625. Praxis exequendi dispensationem apostolicam super impedimentis matrimonii pro foro interno, 638. Praxis capiendi informationem, et dispensandi per episcopum, 641. Debet episcopus recepta supplicatione se informare de veritate precum, *ib.* Et quomodo, *ib.* Potest episcopus dispensandi facultatem sibi generaliter concessam alteri subdelegare, *ib.* Optimum et decens est, ut episcopus eo modo litteras dispensationis expediat, quo expedit curia romana, *ib.* Formula dispensationis episcopalis, dum eam alteri committit, 642. Formula dispensationis, qua ipse dispensat pro foro externo ex facultate sibi generaliter concessa, 643.

Praxis concedendi et expediendi dispensationem per episcopum pro foro interno, V, 645. Juxta aliquos potest episcopus pro foro interno ore tenus dispensare, *ib.* Contrarium est securius, 646. Probatur ex regulis cancellariae, *ib.* Solvitur objectio, *ib.* Ante dispensationem attendere debet episcopus an adsint requisitae conditiones, 647. Litterae dispensationis commodissime inscribuntur, et committuntur confessario ex approbatis in genere, *ib.* Formula dispensationis episcopalis pro foro interno, *ib.* Executor dispensationis ejusdem quis esse possit? et quomodo expedire debeat, 648. Praxis seu practica instructio, formandi processum criminalem apud regulares, traditur: et quare, VI, 60. Ordinarie institui nequit etiam processus apud regulares sine praevia accusatione, vel denuntiatione, vel inquisitione, vel exceptione, vel infamia, indicii, aut aliis causam praeventibus processum ab inquisitione formandi, *ib.* Nisi crimen sit notorium, aut in flagranti deprehensum, *ib.* Praxis, seu practica instructio formandi processum criminalem regularem per viam accusationis, *ib.* Praxis, seu practica instructio formandi processum criminalem regularem per viam denuntiationis judicialis, 116. Praxis seu practica instructio formandi processum criminalem via inquisitionis ex mero vitio, 117. Praxis seu practica instructio formandi processum contra delinquentem in praesentia iudicis pro tribunali sedentis, vel jurisdictionem exercentis, 119. Praxis seu practica instructio formandi processum contra delicta notorie commissa, 121. Praxis, seu practica instructio formandi processum contra reum in flagranti deprehensum, 123.

PRECARIUM quid, et quomodo sumatur, IV, 114. Quomodo differat a donatione, *ib.* Et commodato, *ib.* Potest constitui ad determinatum tempus, *ib.* Obligatio ex ea proveniens, 115. Precarium sive precaria in singulari quid, *ib.* Contractus precariae et precarii quomodo differat

rant, *ib.* Ad concessionem preciarum requiruntur solemnitates juris, 116. Quando conceduntur ultra triennium, alias secus, *ib.* Precarium expirat post mortem concedentis, *ib.* Ac illius, cui concessum est, *ib.* Precaria in fœminino accepta expirat, si elapso quinquennio non petatur renovatio, *ib.* Qualis actio detur ex precariis, 117. Precarium non transit ad hæredem illius qui precarium rogat, VII, 111.

PRECES primæ imperatoris. Vide *Primæ preces*. Preces si veritate nitantur, et preces, si veritate niti repperis, quomodo differant? Item quomodo intelligendæ et verificandæ sint, V, 606. Preces falsæ quando vident dispensationem, 585.

PRESBYTER olim idem erat, ac episcopus, I, 480, et 523. Presbyteri illi, qui loco principalis rectoris deserviunt Ecclesiæ, proprie dicuntur vicarii, non parochi, 527.

PRESBYTERÆ, quæ, 445.

PRETIUM rerum venalium quid? et quotuplex? Quando augeri et minui possit? Vide *Emptionis venditionis pretium*. Pretium seu munus simoniacum. Vide *Simoniam pretium*.

PRIMÆ preces imperatoris, III, 597. Quando et unde acquisiverit imperator potestatem interponendi primas preces ad beneficia vacantia, *ib.* Potest iis uti imperator electus ante approbationem Papæ, 598. Valent tantum in beneficiis intra romanum imperium existentibus, *ib.* Et non nisi semel iis potest gravare Ecclesiam imperator, 599. Quandonam censeatur Ecclesiam gravasse imperator, *ib.* A primis precibus exemptæ sunt dignitates pontificales, ac majores in cathedralibus, et principales in collegiatis, *ib.* Item prælaturæ regulares, *ib.* Ac beneficia regularia, *ib.* Eximuntur etiam beneficia patronatus laicorum, 600. Et omnia beneficia, quorum collator ad minus quatuor non habet, *ib.* Jus commune et concordata Germaniæ non obsunt primis precibus, *ib.* An et quomodo possit imperator eandem personam nominare ad plura beneficia, *ib.* Precista debet acceptare beneficium vacans intra mensem, 601. Mensis iste quando currere incipiat, *ib.* Nulla facta insinuatione primarum precum post mensem quis conferat, 602. Post acceptum semel beneficium non potest precista variare, *ib.* Limitatur hoc in aliquibus casibus, 603. Quid dicendum de executoribus primarum precum, *ib.*

PRIMATES, qui, II, 3. Veniunt nomine ordinariarum, 2.

PRIMICERIUS generatim, quis, I, 525. Primicerius in proposito, quis, et quod ejus officium, *ib.* Primiceriatus alicubi est dignitas, alicubi personatus, vel officium, *ib.*

PRIMITIÆ quid et unde, IV, 635. Sunt quadragesima, vel sexagesima pars, *ib.* Secundum substantiam sunt de jure divino, 636. Primitiæ formaliter sumptæ quæ, et quantæ, *ib.* Debentur adhuc, et quidem parochi, *ib.*

PRIMOGENITA quid, IV, 635.

PRIMOGENITURA, vel majoratus quid, IV, 512.

PRINCEPS supremus potest facere gratiam contra jura, VII, 42. Principis nomine, quis intelligatur, I, 551. Principes supremi possunt delegare causas meri, et mixti imperii, 555. Et quid dicendum de iudicibus inferioribus, *ib.* Princeps obligatur ex pacto cum subditis inito, II, 51. Principis personæ nomine in materia asyli quinam veniant, V, 249. Principem non decet esse inconstantem in suis promissis, VII, 50.

Principes sæculares nequeunt indicere dies festos, II, 312. Quamvis possint statuere pœnam violantibus dies festos ab Ecclesia indictos, *ib.* Principes superiorem non recognoscentes, an possint ex certis causis statuere, ut credatur uni testi, III, 19. Principis concessio in dubio est interpretanda, ut nulli tertio irrogetur præjudicium, 361. Principes catholici an et quando hæreticos, vel infideles pro auxilio vocare, vel eos juvare, vel fœdus cum ipsis inire possint, VI, 275. Principes catholici an, et quos hæreticos ob solam hæresim bello impugnare, vel expugnare valeant, 287. Principes ecclesiastici, et sæculares an, et quomodo pœnam sanguinis decernere possint absque irregularitate, 358. Principum placita, quæ, et an recte dicantur leges, I, 39. Principes Sac. Rom. imperii possunt condere leges municipales contra jus civile, non vero episcopi contra jus canonicum, 120. Et quæ ratio disparitatis, *ib.* Principum sæcularium præsertim gentilium leges, an et unde obligent in conscientia, 137. Principum, seu regum christianorum negligentia circa administrationem regni sui, qua ratione sit supplenda, 432. Principum nomine quinam veniant in ordine ad impetrandam dispensationem super secundo gradu, V, 565.

PRINCIPALE quid dicatur, et quid accessorium, VII, 99.

PRINCIPALIORES loci qui sint, V, 565. Et quinam intelligantur per litteras dispensationis apostolicæ, 599.

PRIOR conventualis potest esse delegatus, vel subdelegatus Papæ, I, 553. Secus dicendum de priore claustrali, *ib.* Prior: *Qui prior est tempore, potior est jure*, quando procedat, 233. Prior tempore potior jure, quomodo intelligendum, VII, 125.

PRIVATI qui dicantur, II, 245. Privatorum pactis juri publico non derogatur, *ib.* Vide supra *Pactum*.

PRIVATIO beneficii per sententiam, III, 536. Privatio beneficii, et quomodo obliget, VI, 552.

PRIVILEGIATUS contra pariter privilegiatum, non utitur privilegio: declaratur, II, 133. Inter duos privilegiatos respectu ejusdem causæ præfertur, qui habet potentius privilegium, 134. Et quid, si privilegia existant paræ potentia, *ib.* Privilegium fori, quid, et quo jure competat clericis, II, 234. Vide supra *Clericis privilegium fori*. Extensio privilegii fori ad personas regulares, facta est auctoritate ecclesiæ, 236 et 243. Privilegium

fori clericorum an possit tolli, aut immutari a Papa, *ib.* Privilegium reipublicæ Venetæ procedentis contra clericos refertur, 244. Privilegio fori nequit clericus renuntiare, 245. Privilegium fori non est beneficium personale, sed toti collegio ecclesiastico indultum, *ib.* Regula de privilegio fori clericorum, plures patitur fallentias: idque exemplificatur, 246. Ad privilegiorum inspectionem, quot testes sufficere debeant, III, 17. Privilegia et hujusmodi, absque sigillo non habent vim probandi, III, 96. Privilegiorum innovatio potest fieri, ne vetustate corrumpantur, 364. Ea tamen jus novum non tribuit, sed conservat duntaxat antiquum, *ib.* Privilegium fori et canonis quando competat minoristis. Vide *Clericorum obligatio deferendi habitum*. Item quando clericis conjugatis, III, 407. Privilegium uxoris ratione dotis, 532. Privilegium aliud est contra, aliud præter jus, VI, 493. Privilegium contra jus est strictæ interpretationis; præter jus late, *ib.* Aliud est in corpore juris clausum, aliud extra corpus juris, *ib.* Aliud reale, aliud personale, *ib.* Aliud mixtum, 494. Aliud certo personarum generi concessum, *ib.* Aliud est mere gratiosum, aliud remuneratorium, *ib.* Aliud perpetuum, aliud temporale, *ib.* Aliud purum, aliud conventionale, 495. Aliud per se, aliud ad instar concessum, *ib.* Aliud communitatis, aliud privatorum, *ib.* Aliud motu proprio, aliud ad preces concessum, *ib.* Aliud vivæ vocis oraculo, aliud litteris concessum, *ib.* Privilegium motu proprio concessum non statim a die concessionis suam habet effectum, 498. Bene vero privilegium concessum ad præcedentes preces, *ib.* Privilegium aliud reale, aliud personale, VII, 33. Privilegium aliud personale communiter, aliud mere personale, *ib.* et 34. Personale sequitur personam et cum ea extinguitur, 33, 34 et 111. Privilegium restrictum, 34. Privilegium debet interpretari, ut nullum, vel minus præjudicium afferat tertio, 115. Privilegium abusu, et delicto amittitur, 34. Privilegium restitutionis in integrum, et S. C. Vellejani, etc., transit ad hæredes, *ib.* Privilegium contra jus est strictè interpretandum, 47. Privilegium suo subdito concessum non decet principem revocare sine causa, 49. Nec alieno subdito: præsertim si privilegium de jure competens a nullo, nec a iudice, potest auferri, 51. Nisi a supremo legislatore ob gravem causam, *ib.*

Privilegio senatusconsulti Vellejani an et quomodo renuntiare possint mulieres, IV, 324. Privilegii amissio per abusum et propter damnum superveniens, 529. Assignantur varii abusus privilegii, *ib.* Per abusum non ipso facto amittitur privilegium, sed requiritur sententia iudicis, nisi aliud jure exprimitur, *ib.* Revocatur etiam, si incipit cedere in grave præjudicium aliorum, vel communitatis, *ib.* Privilegii amissio per lapsum temporis, cessationem causæ, *ib.* Cessat

privilegium lapsu temporis, ad quod duntaxat fuit concessum, *ib.* Sicut etiam, si petit conditio, ad cuius durationem fuit concessum, *ib.* Cessat etiam cessante causa finali, non item impulsiva, *ib.* Si privilegium est contra jus commune, vel tertii, 530. Simulque tractum successivum habet, *ib.* Ac causa finalis non tantum negative, sed etiam contrarie cessat, *ib.* Privilegii amissio per non usum, vel usum contrarium quantum tempus requirit, 535. Privilegia affirmativa aliis onerosa, tractum successivum habentia, ut per non usum amittantur via præscriptionis, requiruntur, et sufficit tempus ad præscriptionem ordinariè requisitum, *ib.* Dummodo adsit occasio notitiæ, et libertas utendi privilegio, *ib.* Privilegia negativa aliis onerosa via præscriptionis, et tacitæ renuntiationis amitti possunt, *ib.* Tempus ad hoc requisitum quale, *ib.* Privilegii renuntiatio, 530. Personale amittitur renuntiatione privilegiati, *ib.* Ad quod tamen requiritur acceptatio concedentis privilegium, *ib.* Privilegio in favorem dignitatis, aut loci concessio, per privatum renuntiare non potest, *ib.* Sic clericus renuntiare nequit privilegio fori, ac canonis, *ib.* Nisi in casibus jure expressis, 531. Nec religiosus privilegiis ordinis, vel monasterii, *ib.* Privilegio in favorem duorum concessio unus, altero invito, renuntiare nequit, *ib.* Potest tota aliqua communitas, vel religio renuntiare privilegio sibi concessio, quod ei vel non est utile, vel est indifferens, *ib.* Non autem, si talis renuntiatio cederet in præjudicium Ecclesiæ, vel communitatis, in quo casu etiam unus de capitulo contradicens impedire illam potest, *ib.* Si privilegium incipit esse novum, per se cessat, *ib.* Natur etiam præscriptio contra privilegium ecclesiæ, et qualis, *ib.* Superiores generales et provinciales in capitulis congregati possunt explicare, limitare, vel abrogare usum privilegiorum, vel ei renuntiare; idque ex speciali privilegio nobis concessio, 532. Et societati JESU, *ib.*

Privilegia per laicos Ecclesiæ concessa valent, haud obstante, quod valeant leges civiles de ecclesiis nominatim disponentes, etiam in earumdem commodum; et cur, I, 166 et 165. Privilegium quid, 218. Et quomodo differat a rescripto proprie dicto, *ib.* Et beneficio, *ib.* Privilegia proprie non sunt dispensationes concessæ circa unum duntaxat actum, 220. Privilegium est lex privata, 235. Privilegium prius concessum non tollitur per aliud privilegium sive rescriptum, nisi de ipso faciat mentionem, *ib.* Fallit hoc inter alia, quando primum privilegium fuit generale, et secundum speciale, *ib.* In privilegiis qualis interpretatio locum habeat, 238. Objectione probans, nullum privilegium esse late interpretandum, solvitur, 239. Regula illa: *Privilegium concessum contra jus est strictè interpretandum*, patitur plures limitationes; et quales, *ib.* Privilegium ita debet interpretari, ut aliquid conferat, et non reddatur inane, *ib.* In privilegiis favore